

ŽIVOT – PATNJA I RADOST

Kada bismo se pitali o poimanju i definiranju patnje, shvatili bismo da se radi o složenom fenomenu koji se ne može obuhvatiti jednom definicijom. Tako bi netko rekao kako je patnja neuspjeh na poslu, nesreća u ljubavi, osamljenost ili pak bolest. Zapravo sve ovo navedeno jest patnja, odnosno ono što nas dovodi do same patnje i tako nas unesrećuje i čini nesposobnim za normalan život i interakciju s drugima. Ne možemo se zaustaviti na čisto teorijskoj formulaciji. Nastojeći odgovoriti na ovo postavljeno pitanje, uplićemo se u mrežu pitanja koja nas strašno progone, a da na njih ne možemo odgovoriti niti uz pomoć drugih. Tako će se mnogi pitati: zbog čega uopće patnja koja upropaštava čovjeka postoji i ima li ona kao takva smisao koji bi da tako kažem opravdao njezino postojanje? Može li se ona povezati sa smislom ili možemo bez dvojbe reći patnja – besmisao, put u propast?

Kao bića razumom obdarena, svjesni smo da postoji uzrok koji dovodi do patnje koja nas obuhvaća u našem cjelovitom biću. Obuhvaća tijelo i sam duh. Na ovaj način jasno uviđamo da to nije nekakva nezavisna supstancija koja vlada sudbinom određenih ljudi, već nešto što o nečemu ovisi. Tako oni navedeni neuspjeh, nesreća, glad i bolest mogu biti rezultat ljudskih međuodnosa u kojima jedni drugima nanosimo nepravdu, a tako i patnju.

Čovjek na ovaj način trpi tjelesnu, a tako i duševnu bol koja je mnogo pogubnija jer ona dovodi do konačnoga kraha. Uistinu važno je zadržati duhovnu prisebnost koja nas drži, vodi do spoznaje da i u takvim trenucima imamo potporu u Bogu. Na žalost, mnogi će od nas posumnjati u sve, a takvima su potrebni svjedoci Božje prisutnosti u čovjeku. Ponekad se i nama čini da nam preostaje samo nemoćno promatranje umirućih, gladnih, progonjenih. Ipak, mnogo je protivnih argumenata koji nam dokazuju suprotno. Ovim konkretno mislim na braću ljude koji su pomagali drugima u njihovim nevoljama i tako ih vodili prema naprijed da ne posustanu u životnim borbama. Zaista možemo zahvaliti Bogu što je bilo i što ima takvih osoba, bilo u našim sredinama ili negdje drugo. Znam da je mnogo takvih. Ipak, spomenut ću jednu skromnu osobu odvažna duha koja je imala snage i smjelosti ući u patnju drugih i vratiti ih u borbu za život. To je blažena majka Tereza koja je potražila patnju u svoj njezinoj dubini i tako postala svjedok radosnog života u samoj patnji. Patnji koja ne može zasjeniti ljudsku bit da je čovjek biće okrenuto Gospodinu i potrebno njegove pomoći.

Je li patnja rezultat čovjekovih nepromišljenih i zlih djela? Ovdje znamo da je riječ o mnogim ratovima gdje su pojedine nacije uistinu osjetile što znači dotaknuti samo dno patnje jer su proživjeli ubijanje, bolest, glad i druge nevolje koje su im zadali razni ideolozi preko svojih podanika. Naravno, u takvim su okolnostima vjera i smisao jako prodrmani. No, i tada su ono temeljno što vodi čovjeka naprijed.

O tome nam primjerice govori Viktor Frankl (psiholog) koji je i sam podnio muke koncentracijskoga logora za vrijeme II. svj. rata. I u takvim teškim trenucima prisutna je želja za životom i vjera u smisao. Primjerice, on je proveo tri godine u četiri koncentracijska logora u kojima se kao i ostali nesretnici borio za goli život. Vjerojatnost da će preživjeti bila je malena, gotovo nikakva jer su zahtjevi sa strane zločinaca bili nadljudski. Iako su bili slabo hranjeni, morali su raditi najteže poslove, čak održavati higijenu, izgledati podesni za rad kako kaže Frankl. Ako se ti kriteriji ne bi zadovoljili, slijedila je plinska komora. Naravno u takvim uvjetima svakomu bi došao kraj. Ipak tako poniženi i izmoreni, ustrajali su u nakani da sačuvaju život takav kakav jest. Na jednom mjestu govori da se i u takvim trenucima osjećala radost koja je poticala na život. Na temelju ovih događaja Frankl je smogao snage da zapiše pojedinosti i tako je u prosincu 1945. napisao knjigu *“Zašto se niste ubili?”*. Napisao ju je za devet dana. Zapravo time nije htio nešto reći o koncentracijskim logorima kao takvima, već izreći samu pouku koja bi vrijedila za sadašnjost, za budućnost. Tako sam Frankl kaže: *„Život ne samo da ima smisao, nego ga zadržava pod svim uvjetima i u svim okolnostima do posljednjeg daha.“* Ova njegova knjiga pomogla je mnogim ljudima što je zapravo i bio njegov cilj. Htio je pomoći patnicima, onima koji su suočeni s raznim načinima patnje kao npr: neizlječivim bolesnicima. Njegov trud je urodio plodom. Mnogi su mu pisali da im je njegova knjižica pomogla izdržati patnju i konačno u njoj otkriti smisao. Mnoga od tih pisama bila su za njega jako dirljiva. Za ovu spomenutu knjigu, s iritirajućim naslovom, možemo reći da je dobar vodič sa strane psihologije, a i šire. Njezini tekstovi trgnut će i najshranije osobe koje će se zapitati: nije li vrijeme da se suoče sa stvarnošću!

Kakav je danas stav prema patnji u ovom modernom svijetu? Na žalost, mnogi se boje pogledati patnji u oči i suočiti se s njom. Ne govorim da se bez velike patnje ne može postići ono najuzvišenije, ali mišljenja sam da se trebamo suočiti s patnjom drugih, pa makar ona zahvatila i nas. Sve što odiše patnjom osuđeno je na periferiju ljudskog društva. Ovo je posebno istaknuto u zapadnom svijetu. Konkretno mnogi nastoje izbjeći starost time što napuštaju starije i nemoćne ili pak operacijama nastoje

održati mladolik izgled. Ali starost je ono što se ne može izbjeći. Na ovaj način životu se oduzima njegova bit kao da je nekakva umjetna tvorevina što ne može nikako biti. Život nam je darovan i kao takav iznad čovjekovih manipulacija, ma što god on učinio neće ga moći prilagoditi nekakvim svojim egoističnim prohtjevima.

Kakav je naš odnos prema ovim situacijama u kojima čovjek postaje nemoćan i tako se mora podložiti onome što ga muči ili možda bliskoj mu osobi? Sigurno da u tim situacijama ne možemo ostati uvijek prisebni. Proganjaju nas mnoga pitanja, sumnje u bolji život. No i u takvim situacijama moramo živjeti radost, i najmanje stvari povod su nam za to. Tako naš klonuli duh može obeshrabriti druge, ali tračak radosti može toliko toga promijeniti. I javno mnijenje koje se uvriježilo među nama, da je patnja apsolutna nadmoć nad životom, postaje, odnosno pokazuje se, kao netočna tvrdnja.

Ne preostaje mi ništa drugo nego da sebe i vas uputim na mnoge svete ljude koji su to uspijevali uz pomoć Božju. Naravno i kod njih je bilo padova i uspona, predaja i ponovnog prihvaćanja stvarnosti. Ono što ih je poticalo na ljubav prema životu i bližnjemu jest Kristova žrtva za spas čovječanstva u kojoj uvijek moramo gledati najsvjetliji primjer odricanja nevinosti za spas čovjeka. Iako je bio potpuno nevin, prihvatio je drvo križa i podnio je patnju iz ljubavi prema nama grešnicima. U najtežim trenucima cijeni život i ljude. Tako tješi one koje su ga oplakivale, znajući da je njima i njihovim sinovima potrebna pomoć. Također i danas mnogi, gledajući kako neki pate bilo zbog bolesti ili pak siromaštva, sažalijevaju te ljude, a da pri tom nisu ni svjesni da je i njima potrebna ona duhovna pomoć koja čovjeka oslobađa odnosno dovodi ga do Boga, spoznaje da svaki život ima smisla kada se hodi Njegovim putem.

Uistinu nije lako živjeti i nositi se s problemima koje donose životne situacije. Kako bismo to mogli, moramo pred sobom imati sliku Isusove žrtve koja stoji kao znak ljubavi i nade za sve, bez obzira na godine, izgled, stanje. Podnio je to iz ljubavi prema svakom čovjeku. Kada ovo konačno shvatimo, znat ćemo da postoji životna radost. Ona je tu među nama, čeka nas, odnosno nudi nam se jer svaki trenutak života ima povoda za radost, jer nismo bića odbačena i osuđena na samo-egzistenciju, već naprotiv spašena i ljubljena bića koja trebaju svjedočiti Božju ljubav riječima, a napose djelima.

Fra Lukica Vojković